

Frågor och svar om barnvänlig kommun

Har barn det inte bra ställt i Finland? Vad behöver vi denna modell till?

Barnens rättigheter förverkligas i Finland bra jämfört med många andra länder. Vi kan dock bli bättre, och med hjälp av barnvänlig kommun - modellen kan kommunerna utvärdera och utveckla sin verksamhet.

Exempelvis:

- Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter bör barnets bästa alltid komma i främsta rummet exempelvis i beslutsfattandet, man bör alltså bedöma vilka negativa konsekvenser ett beslut kan ha för barnet eller barnen. Detta är inne ännu fallet i Finland.
- Kommittén för barnets rättigheter, som övervakar hur konventionen efterlevs, har också påtalat för Finland om att barn inte alltid tillbörligt hörs i frågor som gäller dem.
- Dessutom finns det grupper av barn, vilkas rättigheter inte alltid uppfylls likvärdigt med andra barns rättigheter. Dylika barn är exempelvis handikappade barn, invandrarbarn och romernas barn.

Vad ändras om kommunen förverkligar modellen?

Barnkonventionen förpliktar kommunerna oberoende av, om de förverkligar modellen eller inte. Modellen skapar således inte nya förpliktelser för kommunerna, utan det är fråga om ett verktyg, med vars hjälp kommunen kan göra barnens rättigheter till en del av utvecklandet av hela kommunen.

Målen för modellen sammanhänger exempelvis med hur kända barnets rättigheter är, på likvärdighet, barnens och de ungas delaktighet samt på en barnvänlig förvaltning. Varje kommun som förverkligar modellen bedömer först sitt utgångsläge och väljer därefter sina egna utvecklingsåtgärder. Barnens och de ungas synpunkter och erfarenheter bör påverka de målsättningar som kommunen ställer åt sig.

Exempelvis:

- Om kommunen inte har tillräckliga metoder för att höra barn och unga i beslutsfattandet, kan en åtgärd vara att utveckla dem. Om man däremot redan har metoder, kan man granska, om dessa metoder gör det möjligt för alla barn och unga att vara delaktiga jämlikt – och om så inte är fallet, kan utvecklingsarbetet ta fasta på att rätta till situationen.

Var har modellen tillämpats?

Barnvänlig kommun baseras på UNICEFs internationella Child Friendly Cities -modell, som har förverkligats runtom i världen i stora och små städer.

Den finländska modellen utvecklades i UNICEFs pilotprojekt 2012-2013. Då var partnern Tavastehus stad.

År 2014 började Lahtis, Raseborg och Rovaniemi utveckla förverkliga modellen. Städerna fick Barnvänlig kommun -erkännandet i december 2015.

Jyväskylä, Villmanstrand, Rääkkylä och Åbo har beslutat att förverkliga modellen år 2015. Kyrkslätt, Lojo, Björneborg och Tammela står i turen i början av år 2016.

Var kan jag få mera info om hur modellen har genomförts i andra länder?

Mera information om modellerna i andra länder kan fås på den internationella Child Friendly Cities -webbsidan <http://childfriendlycities.org/>

Innebär det att alla barnens ärenden är i sin ordning, om kommunen tillämpar modellen?

Nej. Modellen tillför exempelvis inte mera pengar till att erbjuda tjänster. Barnkonventionen förutsätter dock, att barnets intressen beaktas i allt beslutsfattande om barn, och detta gäller också budgetering

I en svår ekonomisk situation betyder det att man måste bedöma framför allt det, om nedskärningarna drabbar barnen i oskälig grad. Dessutom bör man uppskatta, hur enskilda beslut, exempelvis nedläggning av skolor, påverkar barnen, och hur man på förhand kan förebygga eventuella negativa följder.

Är det bort från andra invånare, exempelvis åldringarna, om man tillämpar modellen?

Barnets fördel går inte stick i stäv med andra åldersgruppers intressen. Exempelvis en information i klarspråk om kommunens beslutsfattande är till nytta för alla, och trygga gång-cykeltrafikleder och en fungerande kollektivtrafik förbättrar vardagen för alla.

Enligt barnkonventionen har barn särskild rätt till omvårdnad och skydd. Detta beror på att barnen är på grund av sin ålder, utvecklingsfas och beroende av vuxna i en mer sårbar ställning än andra åldersgrupper. Man vet exempelvis att barnfattigdomen har våldsammare och långsiktigare konsekvenser än fattigdom i vuxen ålder. Därför är det förutom förpliktande också motiverat att i främsta rummet beakta barnets fördel i allt beslutsfattande.

Påför man inte då ytterligare ansvar på barnens axlar, trots att de borde få vara barn och inte bekymra om vuxnas saker, ta ställning och fatta beslut?

Barnkonventionen förpliktar inte barnet att delta, utan ger *rätt* att delta. Barnet bör alltid ha en möjlighet att välja de ärenden, i vilka han eller hon vill bli hörd. När man är intresserad av barnets synpunkter och uppskattar dem, skapas en grund för att barnen växer till att ta ansvar och delta.

Barn har rätt att delta och bli hörda med hänsyn till ålder och utvecklingsnivå. Det betyder, att när barnet växer och utvecklas bör hans eller hennes möjligheter att delta utvidgas från att gälla det egna livet, familjen och närmiljön till bostadsområdet och hela kommunen.

Blir inte beslutsfattandet allt längre och krångligare, om man börjar höra alla slags åldersgrupper om deras angelägenheter? Det är väl för detta vi har fullmäktigeledamöter som utsetts vid val?

Barn kan inte rösta vid val, men representanter som utsetts vid val gör beslut, som påverkar vardagen och livet för såväl nuvarande som kommande barn. Eftersom barnen inte kan delta på samma sätt som vuxna, bör deras deltagande särskilt stödas på sätt, som är lämpliga med hänsyn till deras ålder och utvecklingsnivå.

Besluten har också ofta annorlunda konsekvenser för barn än för vuxna. Genom att beakta barnens synpunkter och bedöma beslutsfattandets konsekvenser för barnen ser man till, att besluten görs med hållbara grunder.

Hur kan invånarna vara med om att bygga en barnvänlig kommun?

Många av aktörerna i medborgarsamhället framjar uppfyllandet av barnets rättigheter i kommunerna. Ett sätt att medverka är att delta exempelvis i den lokala verksamheten för någon organisation.

Barn och ungdomar betraktar det som barnvänligt, att de bemöts med vänlighet. Här kan varje vuxen dra sitt strå till stacken.

Modellens kostnader för kommunen?

Kommunerna betalar inte till UNICEF för modellen. Man behöver inte heller anställa ny personal för att förverkliga modellen. Det förutsätter dock, att kommunernas förtroendevalda, tjänstemän och medarbetare har tid och vilja att betrakta sitt arbete ur en delvis ny vinkel.

Vem i kommunen beslutar om medverkan i modellen?

För att verkliga modellen krävs att hela kommunorganisationen deltar. Därför riktar UNICEF alltid inbjudan till kommunstyrelsen.

Vilka slags kommuner kan genomföra modellen?

Alla finländska kommuner med en vilja att granska och utveckla hela kommunens verksamhet med barnens rättigheter för ögonen – tillsammans med barn och ungdomar.

Hur ser en barnvänlig kommun ut enligt UNICEF?

Enligt UNICEFs uppfattning innebär barnvänlighet det, att barnets rättigheter uppfylls. UNICEFs Barnvänlig kommun -erkännande kan ges till en kommun, som är engagerad och strävar att aktivt förverkliga och främja barnets rättigheter.

I en barnvänlig kommun behandlas barn jämlikt som kommunens invånare. De tas med i planeringen, bedömningen och utvecklingen av tjänster. Varje barn tryggas jämlika möjligheter att delta.

FN:s barnkonvention om barnets rättigheter är rättesnöret för barn- och ungdomspolitiken i en barnvänlig kommun. Kommunen utnyttjar i beslutsfattandet barnens och de ungas know-how om sin egen vardag och bedömer beslutens konsekvenser för barn. Barnets rätt till en tillräcklig andel av samhällets resurser märks i kommunens budget.

I en barnvänlig kommun informerar man om barnets rättigheter till såväl barn som vuxna. Barn och unga uppmuntras att verka i medborgarsamhället och de upplever sig som värdefulla medlemmar av sin närmiljö.

Mera information: www.unicef.fi/lapsiystavallinen-kunta

Hur får kommunen erkännandet? Inom vilken tid bör man uppnå de mål som man förbundit sig till? Kan man förlora erkännandet?

Erkännandet kan beviljas en kommun som framgångsrikt tillämpat UNICEFs Barnvänlig kommun -modell. När erkännandet beviljas bedömer UNICEF såväl utvecklingsprocessen som de resultat som uppnåtts.

Speciellt viktigt med modellen är att barn och ungdomar deltar i bedömningen av barnvänligheten och valet av utvecklingsobjekt och -åtgärder. UNICEF förutsätter också, att barnvänligheten betraktas för hela kommunens del, såväl skolor och bibliotek som planläggning och kollektivtrafik.

När kommunen beslutar delta i modellen förbinder den sig till ett tvåårigt utvecklingsarbete, och vid utgången av det bedöms hur man lyckats och erkännandet kan ges. Erkännandet är i kraft två år åt gången. Ett förnyande av det förutsätter att man fortsätter med utvecklingsarbetet och rapporterar till UNICEF.

Är kommunen "färdig" om UNICEF ger den erkännandet Barnvänlig kommun?

Nej. Modellen har omfattande mål, som inte uppnås i en handvändning. Därför inbjuder UNICEF kommunerna med i ett långsiktigt arbete. UNICEFs Barnvänlig kommun - erkännande är i kraft två år åt gången, och kommunen kan hålla erkännandet i kraft en längre tid endast genom att fortsätta med utvecklingsarbetet. Barnens rättigheter blir inte färdiga. De bör skötas i vardagen, varje dag.